

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Doktorand: Ing. Martin MIKESKA
Téma: Strategické řízení inovací v rámci ekonomického cyklu v českých malých a středních firmách
Školitel: Prof. Ing. Pavel ONDRČKA, CSc.
Oponent: Prof. Ing. František TRNKA, CSc.

Aktuálnost tématu disertační práce

Cíle disertační práce

Hlavním cílem práce je strategické řízení inovací v rámci ekonomického cyklu v českých malých a středních firmách. Má být formulována metodologie implementace strategického řízení inovací v praxi s cílem dlouhodobého udržení konkurenceschopnosti. Na str. 152 jsou formulovány hypotézy. Práce má velmi široký záběr a je otázkou, zda může tento typ práce důkladně zhodnotit všechny souvislosti. 150 stran je věnováno teorii a národohospodářskému rozboru. Od str. 150 do str. 183 se autor věnuje vlastnímu zkoumání strategického řízení inovací v rámci ekonomického cyklu v malých a středních podnicích. Tedy asi 33 stran.

Posuzování inovací v národním hospodářství je téma pro odborníky národohospodáře, kteří se snaží najít zákonitosti mezi inovacemi a růstem ekonomiky. Podnikový ekonom posuzuje inovace spíše z podnikového hlediska, ty musejí vycházet z obecné teorie, ale jsou značně modifikované. Ke správnému rozhodování však musí mít vedení podniku široké znalosti národohospodářské, a proto může být tato práce přínosem pro řízení podnikové ekonomiky.

Rozhodující jsou zájmy států, skupin, firem. Základním zájmem je přežít a sílit, odvracet možná ohrožení. Stimulem pokroku je tedy nutnost přežít v konkurenci jiných, kteří mají stejné, nebo podobné zájmy. Tyto zájmy odrážejí konkrétní daný stav, ale ekonomický cyklus je odvozen z minulého průběhu dění, a proto z toho vyplývající predikce se ve většině případů nevyplňují. V tom je obsažena složitost zkoumané problematiky a také možnost využití závěrů pro řízení podniků.

Na jednání podnikového vedení také silně působí subjektivní vlivy. Mohou značně ovlivnit postoje a tím urychlit nebo zabrzdit vývoj.

Postup řešení a výsledky disertační práce

Autor – alespoň podle citací – prostudoval rozsáhlý soubor odborných a vědeckých titulů, které jednak využil jako podnět k vlastnímu bádání a jednak kriticky zhodnotil. Tuto část práce proto velmi kladně hodnotím. Teoreticko – logická východiska zabírají 76 stran, současný stav řešené problematiky 55 stran a vlastní řešení, včetně popisu obecných metod je uvedeno na str.150-180 tj. 30 stran. Z tohoto přehledu je patrné, že jde o práci převážně teoretickou. Nicméně vlastnímu výzkumu a podnikové sféře je věnováno dostatek místa k tomu, aby mohla být kladená otázka osvětlena. Bohužel jak se již stalo tradicí, je použita dotazníková metoda a do jedné skupiny zkoumání jsou zahrnuty podniky různé velikosti, různého zaměření a různé hospodářské úrovně. Statistická analýza tím musí být poznamenána, a výsledky je proto nutno brát značně kriticky.

V seznamu literatury (str. 187 a dále) je citováno 62 prací. Další odvolávky na literaturu jsou uváděny přímo v textu pod čarou, celkem asi 100 pramenů. Toto dvojí označování je neobvyklé. Bohatá citace jistě svědčí o šíři zkoumané problematiky, ale je poněkud nepřehledná.

Splnění stanoveného cíle

Cílem aplikační části práce je navrhnout metodiku implementace strategického řízení inovací podnikům a firmám, které uvažují o využívání svého inovačního prostoru. Dále mají být vyhodnoceny přínosy nových technologií pro konkurenční výhody a přeneseny teoretické znalosti z makroekonomie do prostředí malých a středních českých firem.

Autor disertační práce prokázal velmi dobré teoretické znalosti dané problematiky jak z hlediska národohospodářského, tak z hlediska podnikového. V praktické aplikaci se snaží využít teoretické poznatky v podnicích ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Stanovený cíl je možno považovat za splněný. Předpokládám, že se autor při dalším zkoumání zamyslí nad dále uvedenými připomínkami. Řešené téma je velká výzva k diskusi. Základní makroekonomické cykly jsou odvozeny z minulého vývoje ekonomiky a pro budoucnost mohou skýtat poučení. Ale celkem těžko je možno podle nich řídit ekonomiku podniku. Ta pracuje s mnohem kratším obdobím a musí se dívat do budoucnosti. Na základě poznatků vědeckých pracovníků lze odhadovat, co nového přinese budoucnost v technice a technologii, a podle toho zaměřovat svoji praktickou ekonomickou politiku. A malé podniky, které jsou zahrnuty do výzkumu, se téměř nikdy neřídí nějakými makroekonomickými poznatky.

Připomínky a dotazy

Že vznikají inovace je fakt. Ale proč vznikají, kde a jaké podněty inovace vyvolávají? Je to jenom snaha o konkurenceschopnost firmy? U různých firem to může být odlišné. Někdy i malá zlepšení posilují konkurenceschopnost. A naopak velké inovace spojené s investicemi jsou neefektivní. Bez dlouhodobého ujasnění, čeho chceme dosáhnout, není možno ani konstruovat moderní výrobky.

Na str. 130 autor kritizuje Portera. Je to ale jen slovní kritika. Jak může autor dokázat, že to, co mu vytýká, není správné?

Na str. 131 je tvrzení: Je zřejmé, že pro firmy je přínosné nikoliv soupeření, ale spolupráce. Může mi autor jmenovat firmy, které vedle sebe „kamarádsky“ spolupracují?

Na str. 145 je uvedeno hodnocení investic v ČR. Porovnání s USA je podle mého soudu zavádějící. Češi představují ekonomiku a jsou zde silné zahraniční investice (nebylo vyprodukováno v ČR). USA je stabilní ekonomika a její „malý růst“ je brán z vysoké úrovně!

Str. 117 a níže. Investice do jednotlivých odvětví NH. Co tato čísla vypovídají? Prostředky na investice nebyly vytvořeny v ČR, investovaly je zahraniční společnosti. Příklad zemědělství: V zemědělství byla obnova strojů financována z velké části subvencemi EU.

Správné chování managementu nevznikne nabádáním k mravnému chování. Ale z nutnosti tak jednat. Je potřeba navodit situaci, aby to jinak nešlo.

Cílem aplikační části práce je – jak je uvedeno – navrhnout metodiku implementace strategického řízení inovací podnikům a firmám, které uvažují o využívání svého inovačního prostoru. Vyhodnotit přínosy nových technologií pro konkurenční výhody. Přenesení teoretických znalostí z makroekonomie do prostředí malých a středních českých firem. Mohl by autor podrobněji objasnit jak aplikovat jednotnou metodiku pro „přenos“ teoretických znalostí z makroekonomie do podnikové praxe malých a středních podniků? Opět upozorňuji, že makroekonomie řeší jiný rozsah problematiky a poněkud jinými metodami než podniková ekonomika.

Na str. 150 je uvedena metodologie, ale na str. 152 je definována metoda, metodika a metodologie. A správně je uvedeno, že metodologií je míněna nauka o metodách. Je tedy cílem disertační práce formulovat metodologii implementace? Termín metodologie je používán i dále.

Velice pochybuji o tom, že by nějaký malý a střední podnik zkoumal ekonomický cyklus a podle toho řídil své inovace. Ale ekonomickému cyklu naopak podřizuje svá rozhodování o investicích. Ekonomický cyklus mu to buď znemožňuje, nebo umožňuje. Na str. 151 je zkoumáno, zda existuje souvislost s ekonomickým cyklem a inovacemi. Ale ekonomický cyklus v ČR po roce '89 je deformovaný a nelze ho považovat za „normální“ ekonomický cyklus.

Formální úprava

Formální úprava disertační práce je vzorná.

Publikační činnost

Velice kladně je možno ocenit publikace autora. U spoluautorství by bylo vhodné uvést podíl autora na publikované práci.

Závěr

Oponent došel k závěru, že předložená disertační práce má požadovanou odbornou úroveň a je použitelná jako východisko pro další zkoumání v této oblasti. Také doporučení pro praxi jsou užitečná a mohou být využita v praxi. Po obsahové i formální stránce odpovídá práce kladeným požadavkům, také vlastní publikace autora jsou na požadované úrovni.

Z uvedených důvodů

doporučuji disertační práci k obhajobě

a po jejím úspěšném průběhu udělení akademického titulu doktor ve zkratce Ph.D.

Prof. Ing. F. TRNKA, CSc.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně